

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Simundervisning på lika villkor?

En djupdykning i skolans simundervisning.

Pauline Brink

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	LAU925:2
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2012
Handledare:	Lars-Erik Jonsson
Examinator:	Christian Bennet
Rapport nr:	VT12-IPS-02 U/V VAL LAU925

Abstract

Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925:2
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt 2012
Handledare: Lars-Erik Jonsson
Examinator: Christian Bennet
Rapport nr: VT12-IPS-02 U/V VAL LAU925
Nyckelord: Simundervisning, simkunnighet, skola

Syfte: Att undersöka hur simundervisningen bedrivs i olika kommuner, vem som håller i undervisningen samt om det finns stödundervisning för icke-simkunniga elever. Jag ville också ta reda på vilken definition av simkunnighet som lärarna i Idrott och Hälsa använder sig av.

Teori: Ramfaktorteorin

Metod: Kvalitativa intervjuer

Resultat: Min undersökning visar att undervisningen i simning genomförs på olika sätt i de undersökta skolorna. Det finns skillnader framförallt i vilka årskurser simundervisningen äger rum. Likheter finns också med simlärare som undervisar i simhallen och att organiserad stödundervisning finns. De intervjuade lärarna ansåg att ramfaktorer som antal besök i simhallen var ett hinder för att nå kunskapskraven i simning. De flesta eleverna i de undersökta skolorna når kunskapskravet i simning med hjälp av den undervisning som skolan erbjuder.

Förord

Mitt examensarbete har varit intressant att arbeta med. Simundervisning är inte enkelt att bedriva utan egen simhall. Det är skolans uppgift enligt styrdokument att ge eleverna kunskaper i simning och livräddning. Mina intervjuer har gett mig en djupare inblick i hur olika kommuner arbetar för att nå samma mål. Jag vill rikta ett stort tack till mina respondenter som ställde upp på intervjuerna.

Innehållsförteckning

Abstract	3
Förord	
Innehållsförteckning	1
Inledning	3
Syfte	3
Frågeställningar	3
Bakgrund	4
Livsviktig kunskap	4
Definitioner av simkunnighet	4
Simning ur ett historiskt perspektiv.....	5
Simkulturen har förändrats	6
Hur lär sig barn simma?.....	6
Simundervisningen i skolan.....	6
Läroplaner.....	7
Läroplan för grundskolan 1969 (Lgr 69).....	8
Läroplan för grundskolan 1980 (Lgr 80).....	8
Läroplan för grundskolan 1994 (Lpo 94).....	8
Läroplan för grundskolan 2011 (Lgr11).....	9
Summering av läroplanerna	9
Tidigare undersökningar.....	9
Vilka är icke-simkunniga?.....	10
Projekt i dag.....	10
Ramfaktorteorin.....	11
Tillgång till simhall.....	11
Elevgruppen	11
Ekonomi och resurser	11
Metod	11
Val av metod.....	11
Urval	12
Undersökningens genomförande	12
Analysmetod	12
Etiska ställningstaganden.....	12
Bortfall	12
Generaliserbarhet	12
Reliabilitet och validitet.....	12
Resultat	13
Intervjudeltagare	13
Analys av intervjuer.....	13
Fråga 1 Hur ofta och i vilka årskurser har ni simundervisning?	13
Fråga 2 Hur ser en lektion i simhallen ut för årskurs 4?	14

Fråga 3 Vem undervisar i simhallen?.....	14
Fråga 4 Hur definierar du simkunnig i årskurs 1-3 och 4-6?	14
Fråga 5 Har ni elever som inte är simkunniga?.....	15
Fråga 6 Erbjuder ni extra simundervisning för elever som inte kan simma?.....	15
Fråga 7 Hur undervisar du bad-, båt- och isvett?	15
Fråga 8 Övrigt du vill tillägga?	16
Sammanfattande analys	16
Diskussion	17
Hur ser simundervisningen ut?	17
Vem undervisar i simhallen?	17
Vad görs för de elever som är icke-simkunniga?	18
Fortsatt forskning.....	18
Referenslista.....	19
Bilaga	21

Inledning

”Det utmärkande för en obildad person är att han varken kan simma eller läsa”

Platon (Antikens Grekland)

Det är skolans ansvar att eleverna lär sig simma. Det hade varit ganska enkelt om varje skola haft tillgång till en egen simbassäng, så är det inte. Hur är det då? Hur ser undervisningen i simning ut i dagens skolor?

Jag vet hur jag som lärare i Idrott och Hälsa har kämpat för att få extra tider till simundervisning. Äntligen har vi lyckats få schemalagd simundervisning varje vecka i simhallen. Stödundervisning i simning ska, tycker jag, vara lika självklart som stödundervisning i matematik eller svenska! Du kan faktiskt dö om du inte kan simma eller livrädda. Men nog överlever du även om du inte kan 9:ans gångertabell!

Min erfarenhet är att simundervisningen ser olika ut beroende på vilken skola eleven går i. Även om det finns simundervisning så har lärare i Idrott och Hälsa olika definitioner på simkunnighet eftersom läroplanen Lgr11 (Skolverket, 2011) kan tolkas på många olika sätt när det gäller simkunnigheten. Simning är en färskvara som behöver tränas regelbundet enligt Svenska Simförbundet (SSF) Därför är det viktigt att ha regelbunden simundervisning. Jag ville ta reda på hur simundervisningen verkligen ser ut och därför valde jag detta ämne för min undersökning. Min forskning blev att genom kvalitativa intervjuer av tre lärare i Idrott och Hälsa ta reda på hur simundervisningen ser ut på deras skolor. Jag har valt att intervjua lärare från tre olika kommuner.

Under min studie har jag följt med i debatten angående simundervisningen i skolan. I artikeln Lärarna ansvarar för simundervisningar. (2011). *Idrottslärares*, (4), 28-29 poängterar läraren i Idrott och Hälsa, Stefan Karlsson, svårigheterna vid bedömning av elevers utveckling i simning när simundervisningen bedrivs av simlärare. Stefan menar också att det finns svårigheter när det gäller tillgängligheten av simhall samt möjligheten att kunna boka grunda bassänger. I artikeln har skolinspektionen kommenterat ur bedömningssynpunkt. Marcus Rönnegård är projektledare för Skolinspektionens kvalitetsgranskning av undervisningen i Idrott och Hälsa, han påpekar att det är skolan och lärarna som är ansvariga för all undervisning. Läraren i Idrott och Hälsa ska ta ansvar för undervisningen och ha koll på lektionsupplägget. Så länge det uppfylls är det okej att låta en simlärare instruera elever i simhallen enligt Markus Rönnegård. För mig har denna fråga om vem som genomför undervisningen i simhallen också varit intressant och det är också en av mina frågeställningar.

Syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka hur simundervisningen ser ut i ämnet Idrott och Hälsa och hur den genomförs i tre olika kommuner. Syftet är även att undersöka om stödundervisning finns för icke-simkunniga elever.

Frågeställningar

Hur ser simundervisningen ut?

Vem undervisar i simhallen?

Vad görs för de elever som är icke-simkunniga?

Bakgrund

I detta kapitel tar jag upp varför simning är viktig kunskap, det historiska perspektivet, simningen i skolan, kursplanernas innehåll och definitionen av simkunnighet.

Livsviktig kunskap

Svenska Livräddningssällskapet (SLS) skriver på sin hemsida, att eftersom vi i Sverige har nära till vattnet behöver vi kunskap om hur vatten beter sig. Vi behöver också kunskap om vad vi ska tänka på när vi befinner oss i närheten av simbassänger vattendrag eller sjöar. I Sverige har vi 96 000 sjöar och 2 500 km strandremsa. Utöver detta är det många som har pool i sina trädgårdar och det finns simhallar och upplevelsebad att besöka. Det är en frihet att kunna cykla ner till badet en varm sommarkväll för att ta ett dopp från bryggan. På vintern är många ute och promenerar på isarna eller tar en tur med skridskor på fötterna. Svenska Livräddningssällskapet har som mål att sprida vattenkunskap så att alla ska kunna känna frihet, trygghet och glädje med friluftslivet vid vatten. Att vara simkunnig höjer människans livskvalitet. I läroplanen för grundskolan, Lgr 11, beskrivs förmågan att simma som viktig för att utnyttja sjöar och hav samt att förhindra olyckor. (Skolverket, 2011)

Enligt färsk statistik från SLS ökade drunkningsolyckorna under 2011. 95 personer omkom och 9 stycken av de omkomna var barn under 19 år. Under 2010 omkom 79 personer. Simkunnighet och vattenvana är viktig kunskap för att undvika drunkningsolyckor. Drunkningsolyckorna för barn och ungdomar under 19 år har ökat under de senaste åren, men minskat med några under 2011. Av de 79 som omkom vid drunkningsolyckorna 2010 var 12 stycken under 19 år. (Haupt 2011a)

Definitioner av simkunnighet

Robert Stallman, forskare vid Norges Idrottshögskola, gjorde på 1990-talet en stor studie om vad som krävs för att vara simkunnig. Hans undersökning omfattade 14 länder, 25 organisationer och 4 kontinenter. Utifrån Stallmans omfattande studie har de nordiska simförbunden och livräddningssällskapen enats om en gemensam definition angående simkunnighet. (Sjödin, 2008)
”Simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan kan simma 200 meter på djupt vatten, varav 50 meter på rygg”(s 10)

Enligt Sjödin är simkunnig om man kan klara sig i olika situationer i vattnen. Dels att träna på att falla i vattnet och ta sig upp till ytan men även att simma en sträcka i både mag- och ryggläge. Definitionen ovan är också den som Svenska Livräddningssällskapet (SLS) använder. SLS menar precis som Sjödin att simkunnighet involverar mer än endast simmomentet. Följande citat är hämtat från SLS hemsida.

”Simkunnig omfattar mer än att bara kunna simma en viss sträcka. Den omfattar också kunskap om de risker som är förknippade med vistelse vid och i vatten och på isar.”

SLS vill också tydliggöra att det enligt definitionen är helt valfritt vilket simsätt man använder i magläge under provet, utöver de 50 meter ryggsim som krävs, det kan vara bröstsim, crawl eller fjärilsim.

Även Skolverkets kursplan Lgr 11 följer de rekommendationer som SLS har. Under kunskapskravet i åk 6 för att få betyget E (det lägsta godkända) ska eleven ...”kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge”.(s 58)

Simning ur ett historiskt perspektiv.

Simsporten i Sverige började som en vatten och sällskapslek bland akademiker i Uppsala. Sveriges äldsta simsällskap bildades 1796 av matematikern Jöns Svanberg. Alm (2004) Han ville lära ut konsten att simma till sina landsmän som till skillnad från Svanberg var fascinerade av de hundsims liknande simsätt några ryska krigsfångar visat upp. Svanberg och hans vänner från den akademiska världen använde simningen som en avkoppling från studierna. Han anordnade simfester i Fyrisån tillsammans med sina kamrater. Från Uppsala spreds simintresset ut i landet. Per Henrik Ling införde simning vid krigsskolan i Carlberg detta vid början av 1800-talet. (*Simundervisning och simpromotioner*, 1942) Per-Henrik Ling anses vara skaparen av den svenska gymnastiken och den militäriska gymnastiken betydde mycket för honom.

Sveriges första badanläggningar byggdes i mitten på 1800-talet dessa var främst kallbad (Sjödin, 2007). Eftersom simkunnigheten var låg användes dessa främst som kurbad. Detta blev det ändring på när det i slutet av 1800-talet byggdes kallbadhus och kurbadandet blev populärt. Sjödin skriver vidare att i dessa kallbadhus lärde sig många att simma och det anordnades även simtävlingar.

Svenska och Lifräddningssällskapet (SLRS) bildades 1898. (Holmberg, 1998) Vid denna tid var antalet drunkningsolyckor ungefär 1100 personer per år. Könsfördelningen av de omkomna var 87 % män och 13 % kvinnor. Ungefär 250 stycken var barn under tio år. För att kartlägga simkunnigheten bland skolungdomar gjordes en undersökning år 1899. Det visade sig att endast 12 % var simkunniga. SLRS började nu utbilda simlärare för att starta simskolor i hela Sverige. I början av 1900-talet undervisades torrsim i folkskolans lägre klasser. Den första obligatoriska simundervisningen för folkskolebarn kom från Västerås 1911. Första året deltog 400 elever och 85 % av dessa blev simkunniga. Genom stöd från centrala, regionala och lokala myndigheter blev torrsimning obligatoriskt i de folkskolor som utövade gymnastik. Holmberg (1998) berättar att samma år ville man även ha dokumentation i terminsbetygen angående det årliga simkunnighetsprovet.

Verksamheten inom SLRS stärktes, material och bestämmelser för livräddning och simundervisning togs fram. Kommunernas intresse väcktes för att skaffa fram lämpliga badanläggningar. I och med samarbetet med skolmyndigheten blev simlärarutbildningen viktigare. Livräddningsdiplom togs fram och metoderna för återupplivning skapade debatt och vetenskaplig granskning. Intresset för bad och simhallar med bad året runt ökade. Under 1930-talet gjordes stora satsningar för att få svenska folket simkunniga, Simborgarmärket skapades för att uppmuntra till ökad simkunnighet.(Sjödin, 2008) 1935 bildades Svenska simfrämjandet och ett samarbete mellan de två organisationerna startades. 1973 går Svenska simfrämjandet och Svenska livräddningsförbundet samman 1990 förkortas namnet till SLS.

Försvaret ville förbättra soldaternas simkunnighet under krigsåren 1939-1945 och utbildningen i simning skulle ske under skolans gymnastiklektioner. (Holmberg, 1998) Nu tillkom också flera badhus framförallt i regementsstäder. (Sjödin, 2008) I början av 1940-talet försökte riksdagen genomföra obligatorisk simundervisning i skolan. Detta uppdrag lyckades inte då flera tusentals barn på landsbygden saknade tillgång till simskola eller annan simundervisning. I städerna anordnades det simundervisning och vid folkräkningen 1945 tillfrågades alla medborgare över sju år om de kunde simma 50 meter. Undersökningen visade att 60 % av männen och 36 % av kvinnorna svarat att de var simkunniga.

Vidare skriver Holmberg (1998) att under 1950- och 60-talen fick flera av lärarna i små- och folkskolan simlärarutbildning. Även de kommunala simskolorna ökade. Under 1964-1973 utbildades 12000 simlärare av SLRS. Dessa stora satsningar kommunerna gjorde under 1960-1980 gav goda resultat för simkunnigheten i landet. Sjödin (2008) ger följande fakta, i Sverige ökade

simkunnigheten fram till 1980-talet. Under 1990-talet och framåt blev simkunnigheten lägre. Det är olika faktorer som påverkar simkunnigheten menar Sjödin den varierar mellan olika kommuner, skolor och bostadsområden. Mer om dessa faktorer under rubriken ramfaktorteorin.

Simkulturen har förändrats

Nästa stora våg av simhallsbyggen var under 1960-1970-talen. Varje kommun skulle ha ett badhus. Vid mitten av 1990-talet fanns ca 300 simhallar i Sverige. I dag har många större städer så kallade äventyrsbad. Dessa äventyrsbad med rutschkanor, vattenfall och andra upplevelser är populära utflyktsmål för familjer och ungdomar. Badkulturen har förändrats från att gå till simhallen för att lära sig simma och simning som motion till idag att leka och uppleva. Enligt Sjödin (2008) har olyckorna ökat i samband med äventyrsbadens framväxt. Många barn är inte vattenvana och därför måste säkerhetsfrågor prioriteras på dessa badanläggningar.

Hur lär sig barn simma?

En god inlärningsmiljö för barnet vid siminläring är viktigt. Vid en lustfylld undervisning där barnet känner motivation och upplever ett sammanhang kan barnet lära sig lättare. Sjödin (2008) menar också att inläringen blir effektivare när undervisningen utgår från barnets nivå, en individuellt anpassad simundervisning som utgår från barnets utvecklingsnivå. Barnet behöver känna sig tryggt i vattnet och därför är också tillit till simläraren viktig.

Vattenvana är grunden för god simfärdighet och god simteknik. Hur mycket vattenvana barnen har är därför av mycket stor betydelse för när och hur siminläringen kan på börjas. Viktigt är att skynda långsamt och inte forcera vattenträningen. (s 29)

Det finns olika metoder att lära ut simning, Sjödin tar upp helmetoden, delmetoden och blandmetoden. Helmetoden utgår från att den sammansatta rörelsen visas och barnet ska sedan härma. Simtekniken kommer bli mindre bra från början men fördelen är att barnet upplever att han/hon klarar det. Delmetoden används vid inläring av mer komplicerade moment och genom att fokusera på en sak i taget förenklas inläringen. Vid denna metod ser barnet inte kopplingen till målet lika tydligt. Blandmetoden är en kombination av hel- och delmetoden och används för att öva sammansatt simning. Delar av simningen övas sedan för att träna in en mer komplicerad rörelse, t.ex. bröstsimsbentag. Genom att blanda de olika metoderna kan barnet uppleva målet tydligare. Det som styr vilken metod som används beror på barnets ålder. Yngre barn lär sig bäst genom hel- eller blandmetoden, motoriskt sätt lämpar sig dessa metoder bäst. Vid ungefär sju-års åldern är de flesta barn mogna för att kunna tillgodogöra sig delmetoden.

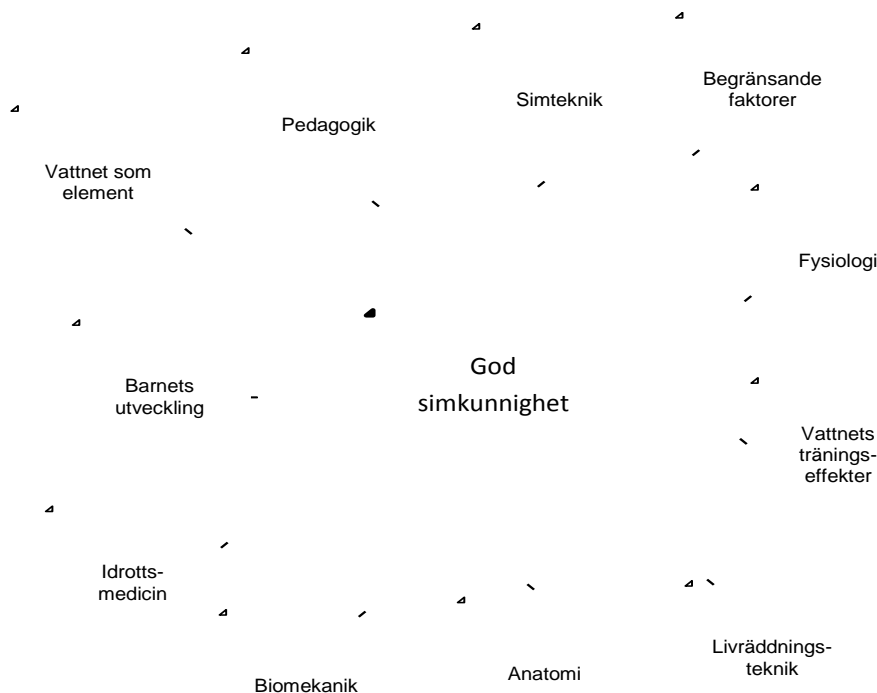
De olika samsätt som tränas beror på barnets motorik, ålder och vattenvana. I Sverige har vi traditionen att lära ut bröstsim som första samsätt. Sjödin (2008) betonar att bröstsim är ett komplicerat samsätt för barn framförallt bentagen som kräver god motorik. Fördelen med bröstsim är att livräddningsryggsim bygger på bröstsimsbentagen. De samsätt som motoriskt sätt är enklast är ryggsim och crawl. I både Australien och USA är dessa samsätt de lär barnen simma först. Det pågår en diskussion om vilket samsätt som ska läras ut och Svenska Simförbundet uppmanar simskolor att byta samsätt. Anders Höglund är simkunnighetsansvarig på förbundet och han menar att "Skolornas mål är att lära barn simma. Det finns inte angivet vilket samsätt som ska läras ut" Johansson (2011)

Simundervisningen i skolan

I boken *Idrottsdidaktiska utmaningar* skriver Eva Kraepelien-Strid (2007) om sin syn på simundervisningen i skolan.

I dag finns tendenser till att simkunnigheten minskar något och att simundervisningen i skolan sker vid allt för få tillfällen. Det är allvarligt att simning och simkunnighet inte har intagit en mer framskjuten plats bland viktiga mål i skolan. (s 164)

Hon belyser att allt fler skolor skär ner på simundervisningen konsekvensen av detta är färre elever simkunniga i Sverige. Hur ska simundervisningen i skolan bedrivas på ett bra sätt? Den frågan ställer sig Kraepelien-Strid. Hon menar att det kan vara svårt att skapa goda inlärningssituationer för att nå eleven och målet med simundervisningen. Genom att pedagogen ställer sig frågor som vad, hur, varför, när, var och vem kan undervisningen anpassas efter elevernas förmåga, utbildningsmål och förutsättningar. För att skapa en god inlärningssituation behöver den undervisande pedagogen ha goda kunskaper och färdigheter inom flera områden. Kraepelien-Strid, (2007) visar med **figuren** nedan vilka de är.

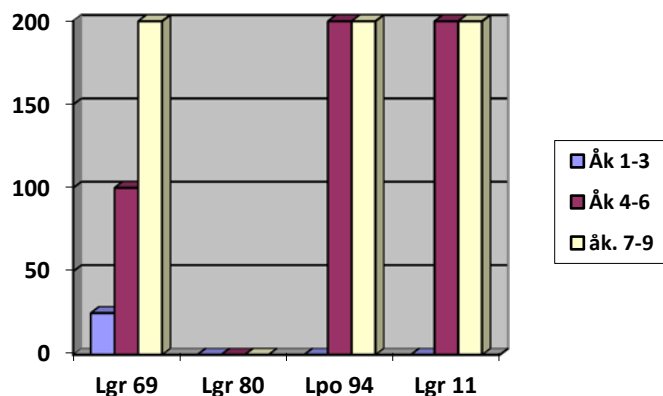
Figur 1: Påverkansfaktorer för att nå god simkunnighet hos elever. Källa Kraepelien- Strid, (2007, s. 172)

Bilden ovan visar att en lärare i Idrott och Hälsa behöver bred kunskap inom många områden för att kunna bedriva och genomföra simundervisning i skolan. Även Sjödin tar upp det goda ledarskapet vid simundervisning, hon påpekar att det är av störst vikt att inlärningsmiljön är god och att undervisningen ska anpassa och individualiseras att hitta ”rätt metod för rätt barn”. (s 44)

Läroplaner

Ämnet Idrott och Hälsa har bytt namn tre gånger sedan 1969, då kallades ämnet för Gymnastik vid nästa läroplan Lgr 80 blev det nya namnet Idrott för att sedan ändras ännu en gång, inför Lpo 94, till Idrott och Hälsa. Även i den nya Kursplanen Lgr 11 heter ämnet Idrott och Hälsa.

I de fyra olika kursplanerna tas simundervisning upp som innehåll i undervisningen. Diagrammet nedan visar hur kunskapskravet i simning, i antal meter, har sett ut i de olika läroplanerna.

Läroplan för grundskolan 1969 (Lgr 69)

I ämnet Gymnastik delas simning upp i tre olika stadier, låg-, mellan och högstadiet.

I lågstadiet ska undervisningen ge vattenvana genom olika övningar och eleverna ska göra ett simkunnighetsprov. För åk 3 är kravet 25 meter simning på grunt vatten.

I mellanstadiet 4-6 är det elementär simundervisning och ett simkunnighetsprov där sträckan ökar i de högre klasserna.

För högstadiet årskurs 7-9 syftar simundervisningen till att ge eleverna god färdighet i rygg- och bröstsim, träning av olika simsätt och livräddning. "God simkunnighet är grunden till färdighet i livräddning." (Lgr 69)

Läroplan för grundskolan 1980 (Lgr 80)

I ämnet Idrott undervisas simning i de lägre åldrarna genom vattenövningar och lekar i vatten, bröstsim och ryggsim ska också tränas. Här kommer även begreppen bad och båtvet in. Livräddningsövningar och simkunnighetsprov. I denna kursplan står ingenting om hur långt eleverna ska simma utan tolkningen görs av läsaren. Progressionen för de äldre eleverna blir klädsim, konstgjord andning och säkerhetsfrågor. För högstadiet ska både simkunnighetsprov och livräddningsprov göras.

Läroplan för grundskolan 1994 (Lpo 94)

Ämnet har återigen bytt namn nu till Idrott och Hälsa.

När det gäller simundervisning finns inget specificerat om vad som ska tränas. I mål att uppnå efter femte skolåret skall elever "kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten"

Skolverket reviderade kursplanen för simundervisning i mitten på 2007 till:

Eleven skall:

- ha god vattenvana vara trygg i vatten kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten.
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett.

Även för de äldre eleverna, åk 9, ändades kursplanen med följande tillägg:

Eleven skall:

- kunna hantera nödsituationer vid vattenlekar
- ha kunskaper i livräddande första hjälp.

Läroplan för grundskolan 2011 (Lgr11)

Ny läroplan men inget namnbyte. Däremot ett centralt innehåll under rubriken rörelse, i åk 1-3 ska simundervisning vara med i form av lekar och rörelse i vatten. Att balansera flyta och simma i mag- och ryggläge. Vidare i åk 4-6 är simning i mag- och ryggläge en del av centrala innehållet och under rubriken friluftsliv och utevistelse finns badvett och säkerhet vid vatten vintertid samt hantering av nödsituationer vid vatten med hjälpredskap. I de högre årskurserna ska simning övas i med olika simsätt i mag- och ryggläge. Det är upp till pedagogen att bestämma hur långt elever i de lägre årskurserna skall simma. I betygskriterierna (det lägsta betyget E) från årskurs 6 finns kunskapskravet att eleven ska kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge. Eleven ska dessutom kunna hantera nödsituationer vid vatten med olika hjälpredskap.

Summering av läroplanerna

I 1969 års läroplan Lgr 69, fick simundervisningen en central plats och varje elev skulle bli simkunnig. Det var också första gången simkunnighetsprov ingick som ett huvudmoment. Det fanns också en progression där momenten ökade med åldern. Den efterföljande läroplanen Lpo 80 bryter denna utveckling och det saknades tydliga mål för vilka krav simproven skulle innehålla och hur de skulle genomföras. Även i Lpo 94 var uppnåendemålen i simundervisning borta. Fria tolkningar av läroplanens kunskapskrav/mål visade sig vara svårt och därför gjordes en revidering av Lpo 94. Mer om denna revidering i kommande avsnitt. Genom revideringen 2007 tillkom specificerade krav. I den nuvarande läroplanen Lgr 11 finns förändring i det centrala innehållet genom att simundervisning ska finnas i årskurs 1-3. Här finns inga simkunnighetskrav i antal meter utan lämnas fritt att tolka för läsaren. Kravet på att kunna simma 200 meter har flyttats från årskurs 5 till årskurs 6. För högstadiet är det olika simsätt som ska tränas och även livräddningsmoment. Livräddningsmomenten finns i alla ovan nämnda kursplaner.

Tidigare undersökningar

2003 gjordes en nationell utvärdering av grundskolan av Skolverket (NU-03). Huvudsyftet var att följa upp och utvärdera skolväsendet och stärka uppfyllandet av de nationella målen. Både övergripande och ämnesmässiga. Syftet var även att se vilka förändringar som gjorts sedan den nationella utvärderingen som gjordes 1992. I utvärderingen från 2003 anser Skolverket att elever kunde få betyget godkänd i Idrott & Hälsa trots att de inte var simkunniga.

Vikten av att kunna simma är en tillsyn som Skolverket genomförde 2004. Den omfattade alla elever i åk 5. Tillsynen visade att över 7000 elever inte var simkunniga, ytterligare information som framkom var att den visar att definitionen av simkunnig varierar mellan skolorna. Den vanligaste definitionen var från Svenska livräddningssällskapet (200 meter varav 50 meter rygg-sim) men även längre samt kortare sträckor förekom. Några kommuner hade ingen sträcka angiven. Skolverket riktade sin kritik till de huvudmän som angett att elever inte nått målen. Skolverket påpekade också vikten av undervisning i simning ska vara under skoltid. Utifrån resultatet av denna tillsyn reviderades läroplanen för Idrott och Hälsa 2007.

Målet att kunna simma förtydligades i kursplanen så att eleven i slutet av femte skolåret ska:

- ha god vattenvana vara trygg i vatten kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten.
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett.

Även för de äldre eleverna, åk 9, ändades kursplanen med följande tillägg:

Eleven skall:

- kunna hantera nödsituationer vid vattenlekar

- ha kunskaper i livräddande första hjälp. (Lpo 94)

Skolverket genomförde 2010 en uppföljningsstudie av simkunnigheten i årskurs fem. *Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5*, Skolverket, 2010. Bakgrunden till undersökningen var den tillsynsrapport som gjordes 2004 men resultaten jämförs inte på grund av att definitionen av simkunnighet reviderades 2007. Lärare i Idrott och Hälsa i 500 skolor i Sverige medverkade och fick svara på enkäter. Resultatet av uppföljningen visade att ca 8,5 % av eleverna uppnår inte målen enligt kursplanen i Idrott och Hälsa, Lpo 94.

Undersökningen visar att fler flickor än pojkar når målen och den främsta orsaken till att elever inte når målen är rädsla för vatten. Även kulturella orsaker var en vanlig anledning till att elever inte uppfyllde målen. På de skolor som startade sin simundervisning i de tidigare åldrarna uppnådde fler elever målen. Kontrollen av simkunnighet gjordes genom praktiska prov på nästan alla skolor. Åtta av tio skolor hade kostnadsfri simundervisning till de elever som inte nådde målen. I undersökningen fanns även frågor om bad-, båt-, och isvett andelen elever som inte uppnådde målen är 4,5 %. Denna undervisning var oftast teoretisk på några skolor gjordes praktiska övningar som isvaksträning, mer ovanligt var att båtvevt övades praktiskt.

Vilka är icke-simkunniga?

Att vara simkunnig i Sverige kan ses som självklart då det är en del av Sveriges kultur. I många kulturer finns ingen simundervisning i skolan och inte heller traditionen att gå och simma tillsammans. Kraepelien-Strid (2007) menar att den som inte är simkunnig kan känna utanförskap och otrygghet. Hon betonar också att ursprung och bakgrund inte får vara orsaken till att drunkningsolyckorna ökar. I rapporten NU-03 konstaterades att det är fler elever som inte kan simma bland de som har båda föräldrarna födda utomlands. Det finns även en annan grupp icke-simkunniga i samhället och det är när föräldrar inte har råd att betala för barnens simskola. Detta lyfter Anders Wernesten, pressansvarig på Svenska Livräddningssällskapet, fram. Han menar att det är svårt för vissa att betala de ca 1500 kronor som simskolan kostar. (Haupt 2011b)

Projekt i dag

Det pågår några projekt för att öka simkunnigheten, kunskaper om livräddning och säkerhet vid vatten. Jag ger här en kortfattad beskrivning av projekten.

Svenska Simförbundet startade 2003 projektet Vattenprovet. Detta gjordes för att undersöka hur simkunnigheten ser ut och utifrån det skapa en bild av vilka insatser som behöver göras. De simföreningar som varit intresserade har fått stöd från Svenska Simförbundet för att i samarbete med sin kommun testa av elevernas simkunnighet. Genom projektet kartläggs simkunnigheten i grundskolan och elever som inte är simkunniga erbjuds kostnadsfri kompletterande simundervisning. För att få projektets simmärke, Vattenprovet, ska eleven simma 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge.

Skolsimmet är en kostnadsfri tävling för elever i årskurs 1-5. Det är ett samarbete mellan Svenska Simförbundet och företaget E ON. Syftet är att inspirera till mer simning i skolorna och att hjälpa skolor att nå det mål som finns i läroplanen. Skolans elever samlar poäng, dessa poäng registreras på SSF hemsida och tävlingen pågår från höstterminen och avslutas i mitten på maj varje år.

Bästa fyran i simning är också en tävling som arrangeras av Svenska Simförbundet.

Alla fjärdeklassare är välkomna att delta, tävlingen är en lagtävling som arrangeras av lokala simföreningar. Tävlingen är inne på sitt fjärde år.

Enligt skolverkets rapport från 2010 är de två främsta orsakerna till att elever inte kan simma rädsla och kulturella. Svenska Livräddningssällskapet, SLS har därför gjort en satsning och utbildat simlärare från andra kulturer. Barn och föräldrar med annan etnisk bakgrund än svensk ska kunna få simundervisning på sitt modersmål. Karin Brand, generalsekreterare på SLS skriver på SLS hemsida att simkunskap och kunskap om livräddning ska vara tillgänglig för alla och detta projekt ska göra utveckla simskolan så att den blir tillgänglig för alla. Projektet startade under sommaren 2010 och pågår i arton månader.

Ramfaktorteorin

Vad är det som styr hur simundervisningen ser ut? Jag belyser i några faktorer som påverkar detta utifrån ramfaktorteorin. Professor Göran Linde (2006) skriver om en studie gjord av pedagogen Urban Dahlöf under 1960-talet. Dahlöfs studie blev grunden till det som kallas ramfaktorteorin och behandlar det som är möjligt och inte möjligt att göra i undervisning med tanke på de begränsningar som råder. "Ramfaktorteorin handlar om de yttre begränsande ramarna vilka tillåter vissa aktiviteter i skolan men omöjliggör andra" Linde (s 67) När det gäller simundervisningen i skolan styr en del ramfaktorer som tillgång till simhall, elevgruppen, ekonomi och resurser.

Tillgång till simhall

Trots att vi i Sverige har ett stort antal simhallar kan bristen på tillgång till simhallar påverka simkunnigheten. Det är inte ovanligt att simhallar stängs längre perioder för reparation och renovering. Därför kan det vara svårt för skolor att få tider i simhallar för undervisning. Kraepelien-Strid (2007) betonar vikten av att huvudmännen i skolan behöver verka för att skolor har tillgång till simhallar i närheten. Även Markus Rönnegård från Skolverket *Idrottslärares*, 2011 (4), 28-29 menar att det är huvudmannens ansvar att se till att skolorna har tillgång till de anläggningar som behövs för att eleverna ska kunna nå målen.

Elevgruppen

En skola med högre andel elever med invandrarbakgrund från familjer utan tradition att lära sig simma har svårare utgångspunkt än en skola med elever från familjer där simtraditionen finns i deras kultur. Sjödin (2008)

Ekonomi och resurser

Undervisning som bedrivs utanför skolan kostar därför behövs både pengar och extra resurser så ett besök i simhallen planeras. Kraepelien-Strid (2007) menar att en otillräcklig budget kan hindra undervisningen. Kostnader för transport till och från simhallen och extra resurser i form av personal är också faktorer som styr.

Metod

Val av metod

Jag bestämde mig för att använda intervjuer i min undersökning. Jag valde att göra tre personliga intervjuer med lärare i Idrott och Hälsa. Trost (2010) menar att metodvalet ska ske i anslutning till det teoretiska perspektivet och till frågeställningarna. Tre intervjuer med lärare i Idrott och Hälsa på tre olika skolor har genomförts. Genom att använda intervju som metod kunde jag ställa följdfrågor och få mer uttömmande svar än vid en enkätundersökning. Mina frågor var nedskrivna i en viss ordning men i vissa fall pratade respondenten och då lät jag denne prata till punkt och ställde sedan följdfrågor. Denna typ av intervju har då en låg standalisering. Intervjufrågorna ställs i den ordning som det passar och variationsmöjligheterna blir stora. (Trost, 2010) Motsatsen är en hög standaliserad intervju då ställs frågorna i en bestämd ordning och intervjuerna saknar variation de

bli detsamma för alla. Mina intervjuer hade en hög strukturering med förberedda frågor som hölls inom ett och samma tema. Trost kallar dessa intervjuer för fokusintervjuer.

Urval

Skolorna valdes ut på olika sätt, en via personlig kontakt, och de andra två slumpvis i de två andra kommunerna. De undersökta skolorna är ungefär lika stora och har elever i årskurs 1-5, två av skolorna har även årskurs 6.

Undersökningens genomförande

Jag kontaktade läraren i Idrott och Hälsa på de utvalda skolorna. En genom personlig kontakt, en via mail och telefon och den tredje via telefon. Jag presenterade mig och syftet med min intervju alla lärare ville ställa upp. Intervjuerna ägde rum på deras arbetsplatser. Lärarna fick välja tid och plats. Två intervjuer gjordes i personalarbetsrum och en i skolans personalrum. Vi kunde genomföra intervjuerna i lugn miljö utan störande moment. Tiden sattes till en halvtimme vilket visade sig räcka. Frågorna var nedskrivna i en intervjuguide i viss ordning men med utrymme för följdfrågor. Jag hade möjlighet att ställa frågorna i olika ordning beroende på intervjuperson. Bell (2000) menar att lämna viss frihet till den intervjuade att prata om det som är viktigt för henne eller honom är av stor betydelse. Jag ville få ett bra flyt i intervjun och inte avbryta och strukturen i intervjun kunde hållas ändå. Svaren antecknades för hand och jag fick även ta del av simundervisningens genomförande via material från lärare och från simklubben som ansvarar för undervisningen.

Analysmetod

Fick jag fram de svar jag ville genom mina intervjuer? Är svaren sanna? Lärarna svarade enligt mig sanningsenligt på frågorna. En av lärarna (skola 3) hade inte riktigt alla svar och därför fick jag information via simklubben.

Etiska ställningstaganden

Jag lovade respondenterna att deras svar behandlas konfidentiellt och att varken deras eller skolans namn skulle finnas med.

Bortfall

Alla respondenterna svarade på mina frågor och kom till intervjuerna.

Generaliserbarhet

Eftersom min undersökning är liten kan jag inte generalisera resultatet. Resultatet för min studie gäller endast de för de undersökta skolorna.

Reliabilitet och validitet

Tillförlitlighetsfrågor. Trost (2010) beskriver dessa frågor som svåra framförallt i en kvalitativ undersökning där syftet inte är att få exakt samma svar på frågorna. ...”förändringar är just vad man är intresserad av” s 131. Har mina intervjuer gett mig information som är trovärdig och har de gett mig relevant information till undersökningen? Det är frågor jag kan ställa mig när det gäller reliabilitet och validitet. Jag får ju lita på att svaren jag fått är sanna.

Resultat

Intervjudeltagare

Med tanke på de etiska principerna om sekretess jag förhåller mig till kommer de intervjuade lärarna presenteras med en siffra. 1, 2 och 3. Med samma siffra blir deras skolor också presenterade. Två av deltagarna är män och en är kvinna.

Pedagog 1 arbetar på en F-5 skola med ca 285 elever. Läraren är utbildad i Idrott och Hälsa, Engelska samt Hem och Konsumentkunskap. Undervisar i Idrott och Hälsa i årskurserna 2-5. Har arbetat som lärare i sju år. På skolan finns två lärare i Idrott och Hälsa.

Pedagog 2 arbetar på en F-6 skola med ca 200 elever. Läraren är utbildad i Idrott och Hälsa och engelska. Läraren undervisar i Idrott och Hälsa i årskurserna 1-6 och är ensam lärare i ämnet på skolan. Har arbetat som lärare i fem år.

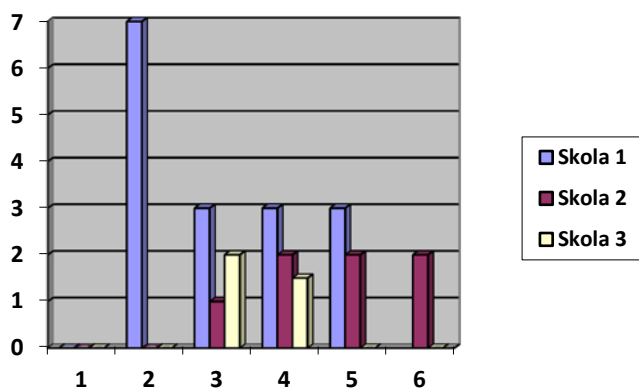
Pedagog 3 arbetar på en F-6 skola med ca 300 elever. Läraren är utbildad i Idrott och Hälsa och Religionskunskap. Undervisar i Idrott och Hälsa i årskurserna 4-6. Har arbetat som lärare i fem månader. På skolan finns två andra pedagoger som undervisar i Idrott och Hälsa i årskurserna F-3.

Analys av intervjuer

Nedan redovisas frågor och svar från intervjuerna För att ge en överskådlig bild av resultatet redovisas några svar i diagramform och även med löpande text.

Fråga 1 Hur ofta och i vilka årskurser har ni simundervisning?

Diagrammet nedan visar antalet timmar/läsår skolorna har simundervisning i varje årskurs. (Stödundervisningen är inte medräknad)

Pedagog 1: I årskurs två erbjuds alla elever simskola tio gånger i simhallen. Lektionerna är 40 minuter. I åk 3, 4 och 5 har vi undervisning i simhallen 1-1,5 timma per termin och klass.

Pedagog 2: För årskurs 4, 5 och 6:e gång per termin en timma per klass.

Femmorna blir kallade till ett simtest vid ett av tillfällena för att kolla av simkunnigheten. Då åker klassläraren med. Vi kommer även nästa år ha ett tillfälle med teorierna eftersom den nya kursplanen har simning som centralt innehåll.

Pedagog 3: Vi har ett simtest i fyran på höstterminen då kollar simklubben av simkunnigheten. För elever i åk. 3 kommer vi ha ett tillfälle under vårterminen. Det är nytt i och med den nya läroplanen.

Fråga 2 Hur ser en lektion i simhallen ut för årskurs 4?

Pedagog 1: Årskurs 4. Vi åker dit i hyrd buss. Innan vi kommer från skolan, ber jag alltid om banorna närmast kanten så jag får en bra överblick i bassängen. Vi samlas i omklädningsrummets gemensamma rum efter dusch. Då har jag en genomgång av de regler som gäller i simhallen. Efter detta kollar jag på min lista om jag har någon som var osäker förra gången vi var i simhallen I så fall får denna elev hoppa i på den grunda delen av bassängen och eventuellt även använda sig av flytredskap. Vi är ju alltid två pedagoger så då delar vi oss så en är vid ena sidan och en vid den djupa. Eleverna får sedan hoppa i bassängen på den djupare delen och simma helst allt i ett sträck utan att vila. De får även trampa vatten och livrädda en kompis i livboj.

Pedagog 2: Vi ses i simhallen, eleverna tar sig dit på egen hand det är ca 20 minuters promenad dit. Jag går dit i halvklass med pojkar och flickor för sig. Innan besöket har jag skickat hem en lapp med eleverna så att föräldrar kan intyga att de kan simma eller om någon är rädd. Jag är ensam från skolan med eleverna. Eleverna får sedan hoppa i på djupt vatten och simmar först lite längder det brukar bli 200 meter och 50 meter ryggsim. Vi tränar även livräddning. Allt är på djupt vatten.

Pedagog 3: Vi går gemensamt till simhallen och möter personal i simhallsentrén. Efter dusch samlas eleverna inne i simhallen där ansvarig simlärare från simklubben har en genomgång om hur lektionen kommer se ut. Eleverna simmar sedan fem åt gången 200 meter varav 50 meter ryggsim. De som inte simmar sitter och väntar på sin tur.

Fråga 3 Vem undervisar i simhallen?

Pedagog 1: I årskurs två är det simlärare i simhallen.

I årskurserna 3-5 är det jag tillsammans med min Idrottslärarkollega. Vi är alltid två stycken.

Pedagog 2: Det är jag, jag är alltid ensam i simhallen därför vill jag gärna åka dit med halvklass.

När jag åker med årskurs tre tänker jag kräva att få med en pedagog till.

Vid simtestet för femmorna är det en ansvarig simlärare i simhallen som undervisar.

Pedagog 3: Simlärare. Vi är två pedagoger med från skolan men vi undervisar inget.

Det gäller både i åk 3 och i åk 4.

Fråga 4 Hur definierar du simkunnig i årskurs 1-3 och 4-6?

Pedagog 1: I årskurs 2 bröstsim 25 meter, ryggsim 10 meter, våga hoppa från kanten och våga doppa huvudet. Detta kommer från simlärarna i simhallen. Sedan har vi en progression så i årskurs 3 gäller hoppa i på djupt vatten och få huvudet under vattnet och direkt efter det simma 100 meter varav 75 meter bröstsim och 25 meter ryggsim. För årskurs 4 ökas längden till 150 meter varav 125 meter bröstsim och 25 meter ryggsim. Träna på att simma med livboj och träna på att dra en jämnstor kompis i livboj. I årskurs 5 har vi utifrån Lpo 94, 200 meter varav 150 meter bröst och 50 meter ryggsim.

Pedagog 2: För de yngre har jag ingen direkt definition. De ska vara trygga i vattnet och kunna simma kortare sträckor. 50 meter. I fyran siktar vi på 200 meter varav 50 meter rygg. För att sedan i årskurs 5 öka med fler moment som dykning och livräddning. I sexan mer fokus på livräddning med ”docka”.

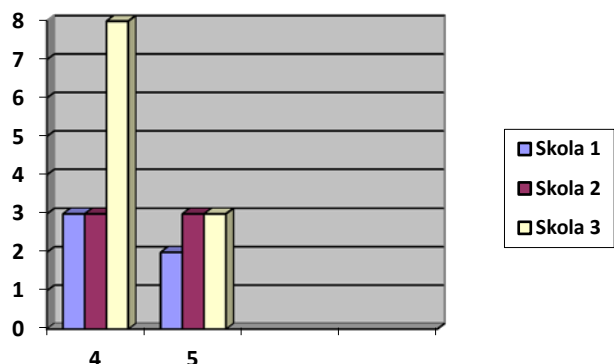
Pedagog 3: I åk tre kommer de simma 50 meter bröst och 25 meter ryggsim samt en del vattenvaneövningar som flyta, hoppa och doppa huvudet.

I åk 4 är det 200 meter varav 50 meter ryggsim.

Fråga 5 Har ni elever som inte är simkunniga?

I så fall hur många och kan du se något mönster i vilka som är icke-simkunniga, pojkar, flickor kulturell bakgrund?

Diagrammet visar antal icke simkunniga elever i årskurs 4 och 5 i de olika skolorna.

Pedagog 1: Förra läsåret 2010/2011 blev alla elever simkunniga i årskurs 5. I år har vi två stycken som behöver träna extra. I fyran är det tre stycken. När eleverna går i simskolan i årskurs två får de som kan simma inte vara med alla tio tillfällen det brukar vara 10 stycken av ca 30 elever som kan i tvåan. Ibland får vi nyinflyttade elever med annan kultur oftast kan de inte simma men vi har lyckats lära dem.

Pedagog 2: Förra läsåret hade vi en icke-simkunnig, den eleven kom från en annan kultur. I år har vi tre stycken i fyran och 2-3 stycken i femman som har svårt att nå målen just nu. Jag kan inte säga att det är fler pojkar än flickor.

Pedagog 3: I åk tre är det 3-4 stycken. I årskurs 4 var det nu i år 7-8 stycken. I femman är det tre stycken. Vi har inte så många elever från andra kulturer. Det var pojkar och flickor blandat.

Fråga 6 Erbjuder ni extra simundervisning för elever som inte kan simma?

Pedagog 1: Vid plats fyller vi på med teorier när tvåorna går till simhallen.

Vi försöker uppmuntra föräldrar att gå och simma med sina barn. Om föräldrar inte kan eller har möjlighet erbjuder vi plats i äldre simskola som kommunen anordnar. Det brukar vara svårt att få tid för oss Idrottslärare att gå, men jag har vid enstaka tillfällen gått till simhallen och tränat extra när det har behövts.

Pedagog 2: Efter simtestet i femman erbjuds eleven extra träning i simhallen med simhallspersonal. I möjligaste mån läggs den på Idrottslektionen.

Pedagog 3: De elever som inte kan simma får träna en timma i veckan till dem klarar provet. Det är simklubben som håller i det, jag skickar dit eleverna själva.

Fråga 7 Hur undervisar du bad-, båt- och isvett?

Pedagog 1: Badvett pratar vi om varje tillfälle i simhallen, vi tränar även på livräddning. Båtvett berör vi där också isvett tränar vi i ishallen med eleverna i årskurs 4 och 5 med isdubbar och Hansalina. Vi är i ishallen två gånger per termin.

Pedagog 2: Den undervisningen är bristfällig. Kommer att lägga in det med tanke på betygen i årskurs 6. Undervisningen kommer bli teoretisk förutom livräddning som sker både teoretiskt och praktiskt.

Pedagog 3: Har ännu inte arbetat med det. Den undervisningen kommer bli teoretisk med stenciler.

Fråga 8 Övrigt du vill tillägga?

Pedagog 1: Övrigt vi pratade om var bedömning av simkunnigheten och ett avbockningssystem i varje elevs IUP (individuella utvecklingsplan) finns för årskurserna 2-5. På föräldramöte i början av läsåret brukar jag uppmana föräldrar att simträna med sina barn.

Pedagog 2: Det fungerar bra med att simläraren tränar med de svaga eleverna jag har ingen möjlighet att lära dem vid de tillfällen jag är där med en större grupp. Jag håller kontakt med henne via klasslärare och uppmanar föräldrar till att träna med sina barn. Vi har nära till simhallen och eleverna går eller cyklar dit på egen hand. Innan första tillfället i årskurs fyra skickar jag hem en lapp till föräldrarna att fylla i om barnet är trygg i vatten och kan simma. Då får jag bättre koll och kan förbereda mig.

Pedagog 3: Jag var förvånad över några elever som fick träna vidare i simning, jag hade godkänt dem. Det var tekniken som var dålig tyckte simläraren. Jag tycker det är obekvämt att gå till simhallen med stora grupper. Det är mycket bra med samarbetet med simklubben.

Sammanfattande analys

De tre olika skolorna arbetar olika med simundervisningen. Alla skolorna har simundervisning. Skola 2 och 3 har planer på att starta simundervisning från åk 3 under våren 2012. Skola 1 skiljer sig åt från de andra två genom att de erbjuder simundervisning i åk två. Alla tre skolorna använder sig av simlärare vid simundervisningen. Skola 2 och 3 använder sig i större utsträckning av simlärare. I skola 1 undervisar lärare i Idrott och Hälsa från åk 3. Vid stödundervisning är det simlärare som undervisar i alla skolorna.

Samtliga skolor använder sig av SLS definition av simkunnighet och alla pedagoger hade kunskaper om definitionen. Skola 1 har nedskrivna kunskapskrav från årskurs 2-5. Skola 2 hade inga nedskrivna kunskapskrav för de yngre åldrarna men det finns för årskurs 4-6. Skola 3 hade med hjälp av simklubben arbetat fram mål för årskurs 3 och 4. Samarbetet med simklubben gäller för hela kommunen och det har pågått under ett antal år, både skolorna och simklubben ser goda resultat genom samarbetet.

Simkunnigheten skiljde sig lite skola 1 hade 95 % simkunniga elever i årskurs 4. Skola 2 låg på 92 % och skola 3 hade 79 % simkunniga elever i åk 4. Skola 2 och 3 arbetar mest likvärdigt med simprov som utförs i årskurs 4 respektive årskurs 5 av kunnig personal i simhallen. Alla skolorna erbjuder extra simundervisning på skoltid, denna undervisning bedrivs av simtränare och kostar inget för eleverna. Ingen av skolorna flyttar fram simtestet till åk 6 där numer kunskapskravet finns i läroplanen, Lgr 11 (Skolverket) Alla tre pedagogerna uppmanar föräldrar till att bada och simma med sina barn. De poängterar svårigheterna att lära eleverna simma på de få tillfällen i simhallen som de har tillgång till. Det är yttre faktorer som pedagogen inte kan styra över.

Undervisningen i bad-, båt och isvett skiljer sig åt. Inom denna undervisning kommer livräddningsmomenten in därför ville jag fråga om denna undervisning. Skola 1 har undervisning både i is- och simhall om dessa frågor. Skola 2 hade bristfällig undervisning enligt läraren i Idrott och Hälsa. Livräddning övades praktiskt i simhallen. Skola 3 hade inte haft undervisning i bad-, båt- och isvett men planerade att ha teoretiska lektioner.

Diskussion

Mina frågeställningar får vara utgångspunkt vid resultatdiskussionen.

Hur ser simundervisningen ut?

Min forskning visar att simundervisningen ser olika ut. I två av de undersökta skolorna ges ingen undervisning i de yngre åldrarna, trots att grunden till simkunnighet läggs då. Skolverkets undersökning från 2010, *Uppföljning av simkunnigheten i åk 5*, visade att de skolor som satsade på tidig simundervisning hade lättare att nå måluppfyllelsen. I dessa kommuner har man satsat på att lägga all undervisning från årskurs 4 fram tills idag. I och med den nya läroplanen Lgr 11 kommer även dessa skolor ha undervisning i årskurs tre. Lektionsinnehållet blir då vattenvaneövningar samt simning 50 meter. Det är positivt att simundervisningen läggs tidigare eftersom forskningen visar att det ger bättre resultat. Vattenvaneövningar är ett viktigt moment, att känna sig trygg i vattnet är förutsättningen för att kunna simma. Både Sjödin (2008) och Kraepelien-Strid (2007) poängterar att vattenvanan är viktig för siminlärning. Tyvärr blir det inte mycket tid till just vattenvaneövningar, kunskapskravet att kunna simma en viss sträcka är det som framförallt tränas. Hur simundervisning ser ut på skolorna är ett kommunalt beslut som läraren i Idrott och Hälsa oftast inte kan styra över. Tyvärr saknas oftast tillgång till simhall. Det är synd eftersom simning är färskvara och bör tränas regelbundet. Sjödin (2008) Att vara i simhallen två gånger per läsår är lite tid för att verkligen utvecklas i simning det är ju också så mycket mer än bara att kunna simma. Simning är en motionsform det krävs mer än god teknik för att simma, kondition behövs också. Eleverna i skola 1 får mer undervisningstid i simhallen än i skola 2 och 3. Är det likvärdig undervisning? Trots sen simundervisning i skola 2 och 3, årskurs 4 och 5, så klarar stor del av eleverna kunskapskravet i simning. Vad detta beror på framkommer inte i min undersökning men som lärarna påpekade så går de flesta barn i simskola, och har i alla fall vattenvanan med sig. Urvalet av skolor påverkar säkert resultatet i min undersökning, ingen av skolorna har stor andel elever med annan etnisk bakgrund än svensk. Det är en liten undersökning jag gjort som inte kan generaliseras.

Vem undervisar i simhallen?

Alla skolorna använde sig av simlärare vid undervisningen. Det är inte självklart att läraren i Idrott och Hälsa är med i simhallen. Bedömningen av elevernas simkunnighet sker av simläraren och informationen sker via brev till skolan. Här kan det bli problem, det är ju pedagogens ansvar att skriva omdöme eller sätta betyg på eleverna inte simläraren. Att inte vara delaktig och se sina elever under simundervisningen försvårar ju det arbetet. När samarbetet fungerar väl mellan simläraren och läraren från skolan också är delaktig i simundervisningen är det lättare. Ur elevsynpunkt är det tryggt att ha sin egen lärare med i simhallen. Sjödin (2008) lyfter fram tillit och trygghet som viktiga faktorer vid siminlärning. Av egen erfarenhet förespråkar jag samarbete, vi som lärare i Idrott och Hälsa har kunskaper om kursplanernas mål och simläraren kompetensen inom simning. Här kan vi utbyta erfarenheter och skapa goda inlärningssituationer för eleverna och hjälpa dem att nå kunskapsmålen. Om varje skola haft obegränsad tillgång till simhall hade nog större delen av undervisningen bedrivits av lärare i Idrott och Hälsa. Kraepelien-Strid (2007) menar att det är ett viktigt val att bestämma vem som ska leda undervisningen. Hon anser att det beror på faktorer som lärartid, lärarens kompetens och intresse. En annan aspekt är att Idrottsläraren inte känner sig trygg i simhallen med stort antal elever. Många gånger är Idrottsläraren ensam med en klass och det läggs ett stort ansvar på pedagogen. Två av mina intervjudeltagare tog upp detta. Lösningen att gå med halvklass kan ju ses som tidskrävande men det är både ett sätt att underlätta arbetet för pedagogen och ge eleverna en lugnare inlärningsmiljö. Precis som författarna Kraepelien-Strid och Sjödin båda förespråkar.

Vad görs för de elever som är icke-simkunniga?

Finns det stödundervisning i simning? De tre undersökta skolorna har stödundervisning i simning på skoltid. Stödundervisningen i skola 1 bokas av Idrottsläraren ibland följer elever från årskurs tre med eleverna i tvåan. I skola 2 och 3 organiseras stödundervisningen av simläraren utifrån resultatet på simtestet i årskurs 5 respektive 4. Min undersökning visar att de flesta eleverna blir simkunniga och skolorna verkar ha en fungerande simundervisning för de icke-simkunniga eleverna. Undersökningen visar också att det är svårt att få alla elever att nå målen utan hjälpen från simtränare. Skola 3 har flest icke-simkunniga elever i årskurs fyra, det kan bero på att det är då de testas av och antalet sjunker till ca hälften i årskurs fem.

Fortsatt forskning

Eftersom det pågår en diskussion om bröstsim är rätt samsätt för att lära sig simma, kan det vara intressant att undersöka hur simskolor/klubbar undervisar. Gör dom som Svenska Simförbundet förespråkar och lär ut crawl eller ryggsim först?

Jag tycker också det hade varit intressant att undersöka om skolor ändrar sin undervisning för de i simning utifrån det centrala innehållet för ämnet Idrott och Hälsa i Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

Ett tredje område att undersöka är att jämföra simkunnigheten och undervisningen i två skolor där den ena har större andel elever från andra kulturer.

Referenslista

Böcker

Alm B.(2008). *Historiska Simtag* (Svensk simidrott under hundra år)
Grycksbo: Strålin's tryckeri

Bell J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*.
Lund: Studentlitteratur.

Göteborgs simsällskap (1942). *Simundervisning och simpromotioner i Göteborg*

Holmberg S.(Red.)(1998) . *SLS 100 år*
Karlstad: Svenska Livräddningssällskapet

Kraepelien-Strid, E. (2007) *Simkunnighet är viktigt, eller...?* Larsson H., & Meckbach J. (Red.).
Idrottsdidaktiska utmaningar (s. 164-175)
Stockholm: Liber AB, 2007

Larsson H., & Meckbach J. (Red.). (2007) *Idrottsdidaktiska utmaningar*
Stockholm: Liber

Linde G.(2000). *Det ska ni veta! En introduktion till läroplansteori*
Lund: Studentlitteratur

Sjödin C.(2008). *Simläroboken*
Stockholm: SISU Idrottsböcker och Svenska Simförbundet

Skolverket (2000). *Läroplan för grundskolan 1994*
Stockholm: Skolverket

Skolverket (2007). *Läroplan för grundskolan 1994*
Stockholm: Skolverket

Skolverket.(2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003- Idrott och Hälsa*
Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*
Stockholm: Skolverket

Skolöverstyrelsen (1970). *Läroplan för grundskolan 1969, supplement 2, Gymnastik*
Stockholm: Liber

Skolöverstyrelsen (1981.) *Läroplan för grundskolan 1980*
Södertälje: Fingraf tryckeri

Stukát S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*
Lund: Studentlitteratur

Trost J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*
Lund: Studentlitteratur

Artikel

Lärarna ansvarar för simundervisningar. (2011). *Idrottslära*ren, (4), 28-29
Stockholm: Lärarförbundet

Elektroniska källor

Haupt I. (2011a). "Det handlar alltid om föräldrars bristande tillsyn när små barn drunknar"
2012-01-08

http://svt.se/2.22620/1.2460931/det_handlar_alltid_om_foraldrars_bristande_tillsyn_nar_sma_barn_drunknar

Haupt I. (2011b). *Simskola på modersmål ska göra fler simkunniga*, 2012-01-08

http://www.svt.se/2.22620/1.2460936/simskola_pa_modersmal_ska_gora_fler_simkunniga

Johansson R. (2011). *Bröstsim dåligt simsätt för barn*, 2012-01-08

<http://www.gp.se/nyheter/sverige/1.679612-brostsims-daligt-simsatt-for-barn>

Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*,
2012-01-08

http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.6279!Menu/article/attachment/Rapport_simtillsyn.pdf

Skolverket (2010). *Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5*, 2012-01-08

http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/2.5006?_xurl=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2478

www.bastafyran.se Om Bästa Fyran, 2012-01-08

<http://www.bastafyran.se/index.php?sid=1>

www.simforbundet.se Vattenprovet, 2012-01-08

<http://www.simforbundet.se/swwing/app/cm/Browse.jsp?PAGE=43784>

www.simkunnighet.se Skolsimmet, 2012-01-08

<http://www.skolsimmet.se/>

www.sls.a.se Drunkningsstatistik, 2012-01-08

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/om-svenska-livraddningssallskapet/sls-historia.aspx>

www.sls.a.se Vattenkunskap, 2012-01-08

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap/darfor-ar-vattenkunskap-viktigt.aspx>

www.sls.a.se SLS 100 år, 2010-01-08

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/om-svenska-livraddningssallskapet/sls-historia.aspx>

Bilaga

Intervjuguide

Hur ser simundervisningen ut på skolan?

Vilka årskurser får simundervisning?

Hur långa är lektionerna?

Beskriv en lektion i simhallen?

Vilka moment övas?

Vem undervisar i simhallen?

Vad har du för definition för simkunnighet i årskurs 1-3 och årskurs 4-6?

Har ni elever som inte är simkunniga?

Vad beror det på att dessa elever inte kan simma tror du?

Har ni stödundervisning för icke-simkunniga elever?

Hur undervisar du i bad-, båt-, och isvett?

Övrigt du vill tillägga.

